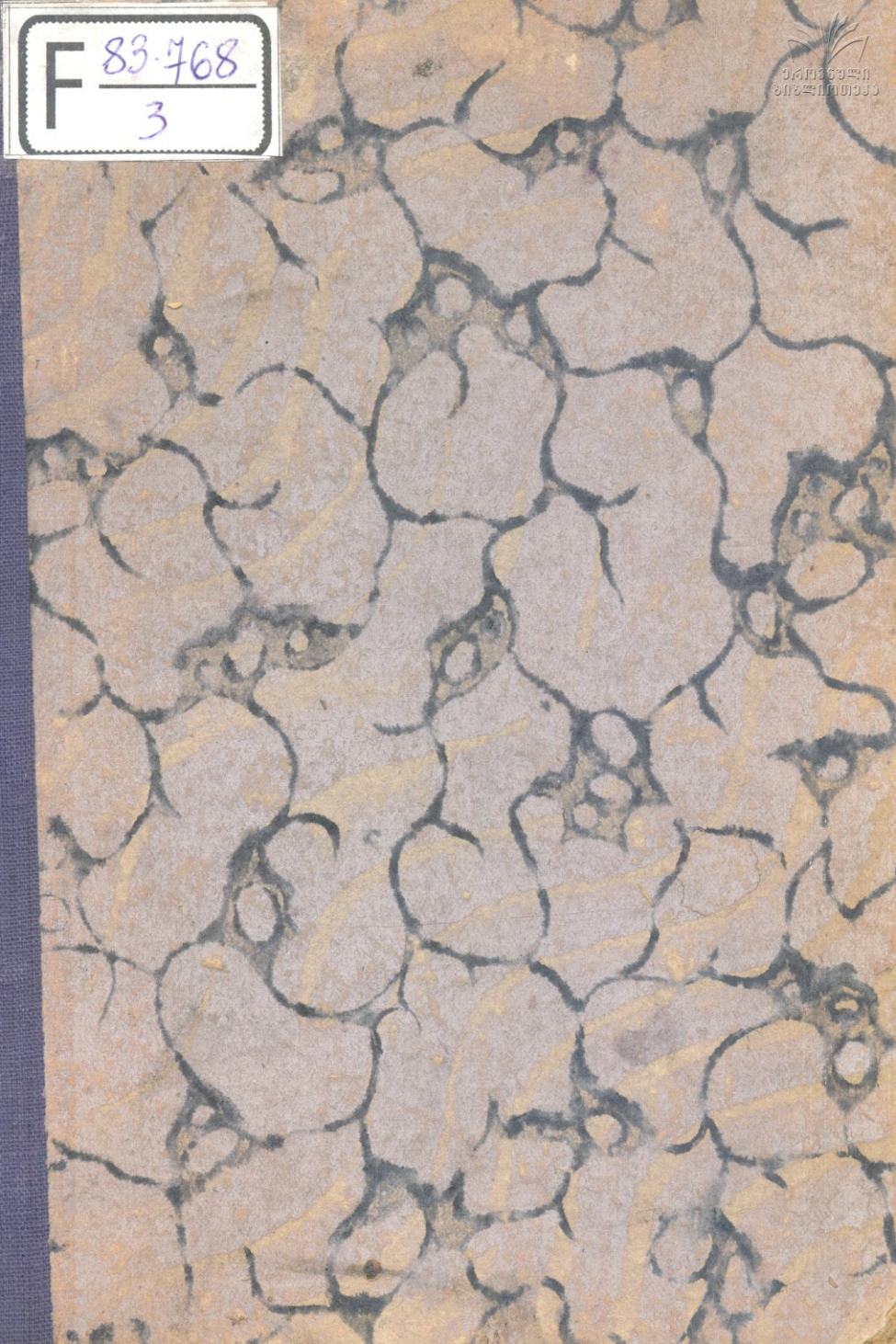

F 83.768
3

34136941
8124110133

347. 235

მ ი ზ ი ს

სოციალიზაციის

პირითაღი კანონი.

K 4.360
F 83.768
3

საგვ. 2000
შპმთავრების

მუდის №	
თარგის №	553
ტანკის №	600
წიგნის №	
ბიბლიო. №	555

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს ბიბლიოთეკა

1918 წ.

წინასიტყვაობა.

ჩვენ ვბეჭდავთ „მიწის სოციალიზაციის ძირითადი კანონის“ სრულ ტექსტს. ეს კანონი მიღებულია მუშების, გლეხების და ჯარის-კაცების დეპუტატების საბჭოთა სრულიად რუსეთის მესამე ყრილობაზე (სიებლზე). თვით კანონის შემუშავებაში მონაწილეობა მიიღეს ამავე ყრილობის საგლეხო სექციის წევრებმა, რიცხვით 628 კაცმა. ესენი გამოგზავნილი იყვნენ 51 გუბერნიის და 4 ოლქის გლეხკაცობისაგან*). რუსეთში არ დარჩენილა თითქმის არც ერთი კუთხე (გუბერნია, ოლქი, მაზრა), რომელსაც თავისი წარმომადგენელი არ ყოლოდეს ამ ყრილობაზე, სადაც შემუშავებულ და მიღებულ იქნა „მიწის სოციალიზაციის კანონი“. გამონაკლისს შეადგენს მხოლოდ ჩვენი ამიერ-კავკასია. ადგილობრივი მენშევიკების წყალობით, რომლებიც აქ მთავრობას სათავეში მოექცნენ, ამიერ-კავკასია ხელოვნურათ მოსწყვიტეს რუსეთს და მით ჩვენი გლეხკაცობა და საერთოთ მუშა ხალხი ძალიან ჩამოაშორეს რუსეთის მუშა ხალხს, რომელმაც ჩვენ რევოლუციის და თავისუფლება მოგვანიჭა. ამიტომ მოხდა ის, რომ ამიერ-კავკასიის გლეხკაცობას არა თუ არ გაუგზავნია თავის წარმომადგენლები სრულიად რუსეთის საბჭოთა მესამე ყრილობაზე, არამედ მან დღემდის არც კი იცოდა ის, რომ მუშების, გლეხების და ჯარის-კაცების დეპუტატების საბჭოთა

*) წინასიტყვაობის ბოლოში ჩართულია ამ გუბერნიების და ოლქების სია,

სრულიად რუსეთის მესამე ყრილობაზე შემუშავებულ და მიღებულ იქნა „მიწის სოციალიზაციის ძირითადი კანონი“, ე. ი. კანონი, რომელიც საბოლოოთ სქრის მიწის საკითხს ისე, როგორც ამას მშრომელი ხალხის არსებითი ინტერესები თხოულობს.

მთავარი ჩვენი ყურადღება აქ ჩვენ იმ გარემოებას უნდა მივაქცოთ, რომ მიწის კანონი, რომელზედაც ჩვენ ვლაპარაკობთ, გამოიმუშავეს და მიიღეს თვით გლეხებმა, ე. ი. სოფლის მუშებმა; მაშასადამე, ეს კანონი გამოთქვამს და შეესაბამება იმას, რასაც ფიქრობს და რასაც თანაუგრძნობს გლეხკაცობის დიდი უმრავლესობა. ეს არა გავს იმ კანონს მიწის შესახებ, რომელიც ამას წინაზე მიიღო ამიერ-კავკასიის სეიმმა და რომლის გამომუშავებაში და შედგენაში მონაწილეობას იღებდნენ არა გლეხები და მიწის მუშები, არამედ ერთი მხრით მემამულეების და კაპიტალისტების წარმომადგენლები და მეორე მხრით, ამათი მაჩანჩალები და ამყობლამყობლები-მენშევიკები. თავისთავათ იგულისხმება, რომ ეს უკანასკნელი გარემოება თავის წაუშლელ ბეჭედს ასვამს როგორც ერთს, ისე მეორე კანონს. აშკარაა, მიწის საკითხს ერთნაირი თვალით ვერ შეხედავდნენ და ვერ გადაჭრიდნენ მუშების, გლეხების და ჯარისკაცების საბჭოთა ყრილობა ერთი მხრით და ბურჟუაზიის და მიწათმფლობელების სეიმი მეორე მხრით.

მიწა წარმოების ერთი უდიდესი იარაღია. წინანდელ დროში, კომუნისტურ ხანაში. მიწა ყველასათვის ხელმისაწვდომი იყო, ვინაიდან მიწაზე კერძო სკუთრების უფლება არ არსებობდა. დრო მიდის, საზოგადოებაში ჩნდებიან სხვადასხვა კლასები, არსდება მონობა, შემდეგ ყმობა, დაქირავებულა შრომა. საზოგადოება იყოფა ერთი მუჭა მყვლეფელებზე და გაყვლეფელებზე, რომლებიც საზოგადოების დიდ უმრავლესობას შეად-

გენენ. ასეთი დაყოფის საფუძველს შეადგენს წარმოების იარაღებზე კერძო საკუთრების წარმოშობა-განვითარება. ადამიანების გათანასწორება შეუძლებელია ისე, თუ არ მოიხსნა ერთი ადამიანის მეორე ადამიანის მიერ დაჩაგვრა და გაყვლეფა. ეს ჩაგვრა და ყვლეფა კი მოიხსობა მხოლოდ მაშინ, როცა მოიხსობა წარმოების ყოველგვარ იარაღზე (მიწაზე, მიწის გულზე, რკინის ზხებზე, ფაბრიკა-ქარხნებზე, მაშინებზე და სხვ.) კერძო საკუთრების უფლება და ყოველივე ეს მთელი ხალხის საკუთრებათ გადაიქცევა. ეს არის სოციალიზმი, და კაცობრიობა, თავისი მოწინავე რაჟმის—მუშათა კლასის სახით, უკვე დიდი ხანია მიისწრაფვის აქეთქენ. რუსეთის დღევანდელი დიდი რევოლიუცია მითაა შესანიშნავი, რომ ის დასაწყისია დრომოქმუო ბურჟუაზიული წესწყობილების გარდაქმნის სოციალისტურ წესწყობილებათ.

ეს გარდაქმნა უნდა დაიწყოს მიწის სოციალიზაციიდან. რაზე ეყრდნობა მიწის სოციალიზაცია, რა შეადგენს მის საფუძველს?—მიწაზე ისობა კერძო საკუთრების უფლება, მიწა ეკუთვნის მთელ მშრომელ ხალხს; ის ეძლევა სასარგებლოთ მხოლოდ იმას, ვისაც მისი დამუშავება შეუძლია თავისი საკუთარი შრომით და თავისი ოჯახის წევრების დახმარებით. მიწა ერთმევა უსასყიდლოთ კერძო შესაკუთრებს, ეკლეციებს, მონასტრებს, ყოფილ მეფის გვარეულობას; უსასყიდლოთ ერთმევა ამით მასთან ერთათ ყოველგვარი სამეუზნეო იარაღი შენობებით და პირუტყვით. ყველა ეს მიწები, შენობები, სამეურნეო იარაღი გადადის გლეხთა დებუტატების ცენტრალურ და ადგილობრივ საბჭოთა განკარგულებაში. გლეხების დებუტატების საბჭოებმა უნდა გამოიმუშაონ მიწის ნორმა, რომელიც საჭიროა გლეხის ანუ სოფლის მუშის ოჯახის არაღარიბული არსე-

ბობისათვის: აქ მხედველობაში მიღებული უნდა იქნას ოჯახის მოთხოვნილება, მიწის ფონდის რაოდენობა, ნიადაგის თვისება, მიწის ნაჭრების მდებარეობა სიშორესიხლოვეს შხრით და სხვ.

„მიწის სოციალიზაციის ძირითად კანონში“ დაწვრილებით და გარკვევით არის ნაჩვენები მიწის სოციალიზაციის საერთო დებულებები და აგრეთვე ის, თუ როგორ, რა წესით უნდა გატარდეს ცხოვრებაში ეს უდიდესი რეფორმა. ამ კანონის სისწორით ცხოვრებაში გატარება გაქივრებულ, ღარიბ გლეხობას საბოლოოთ გამოიყვანს დღევანდელი აუტანელი მდგომარეობიდან; გლეხი, 'ოფლის მუშა გადაიქცევა ნამდვილ მოქალაქეთ, საზოგადოების შეგნებულ წევრათ; მას გაეღება კარი სწავლა განათლებისაკენ, მიეცემა საშუალება ეზიაროს უმაღლეს კულტურას. თითოეული გლეხი, ანუ სოფლის მუშა ვალდებულია ღრმით ჩაუყვირდეს ამ კანონის თითოეულ მუხლს, საფსებით შეითვისოს და გაატაროს ის ცხოვრებაში. მიწის სოციალიზაციის ძირითადი კანონი როდი აფუჩჩჩჩებს მიწის საკითხს; პირიქით, ის სკრის ამ საკითხს ძირშივე. სულ სხვანაირია ამიერკავკასიის კომისარიატის და სეიმის კანონი მიწის შესახებ.

ეს უკანასკნელი კანონი მიწის საკითხის გადაჭრას გვერდს უვლის, მიწის საკითხს ის აფუჩჩჩებს; და ეს იმიტომ, რომ ამიერკავკასიის სეიმს სწადია იმის შენარჩუნება, რაც რევოლიუციამდე არსებობდა; ის ძალაში ტოვებს კერძო საკუთრებას მიწაზე, და თუმც კერძო მემამულეებისათვის ნორმას აწესებს, რომლის ზევით მიწები მათ უნდა ჩამოგრთვათ, მაგრამ ეს ნორმა შხოლოთ გლეხებისათვისვის თვალებისასახვევათაა გამოგონილი და მართლაც რა მნიშვნელობა უნდა ღაუჩჩჩეს ამ ნორმას, როცა მიწაზე კერძო საკუთრების უფლება სა-

უსებით დაცულია? რა მნიშვნელობა აქვს ამ ნორმას, როცა მიწის ყიდვა-გაყიდვა ისევ ძალაში რჩება: ყველას შეუძლია მიწის ყიდვა-გაყიდვა, შეძენა-გადაცემა და სხვ. ეს მიგვიყვანს იქამდის, რომ მიწა სულ მცირე ხნის განმავლობაში ისევ სხვილ მიწათმფლობელების ხელში მოიყრის თავს, და ამ ნაირათ მიწის საკითხი ხელახლა წამოყოფს თავს.

ამიერ-კავკასიის სეიმის კანონი მიწის შესახებ კადევ უფრო საყურადღებოა მეორე მხრივ. საკმარისია ცოტათი ღრმად ჩაუკვირდეთ ამ კანონს, რომ თქვენ დარწმუნდეთ იმაში, რომ სეიმის კანონი უფრო მეტ ყურადღებას აქცევს სხვილ შემამულეებს და იმათ ბედს, ვინც უმიწაწყლო ან მცირე-მიწიან გლეხებს, და ეს არც გასაკვირველია, ვინაიდან ამ კანონის მიღება სეიმში დამოკიდებულთა იყო შემამულეებზე. სეიმის კანონის ყურადღება სხვილ შემამულეებსადმი უმთავრესათ იმათთვის ნორმის დაწესებაში გამოიხატება. ეს ნორმა სამნაირია. პირველი ნორმა შეიცავს მაღალ კულტურის მეტრნეობას (მევენახეობა, ბამბის მოყვანა, თამბაქო და სხვ.) და უდრის 7-დან 10 ლექტინამდე მიწას (14—20 დლიური, ან 20—30 ქკევა); მეორე ნორმა შეიცავს სახნავ-სათეს მიწებს და უდრის 15-დან 20 ლექტინამდე მიწას (30—40 დლიური, ან 42—55 ქკევა); მესამე ნორმა შეიცავს ისეთ მეტრნეობას, რომელთაც საქონლის მოშენებას მისდევენ და უდრის 40-დან 50 ლექტინა მიწას (80—100 დლიური ან 120—150 ქკევა). ასეთი ნორმა უნდა დაურჩეს სეიმის კანონის ძალით ყველა სხვილ შემამულეს. კანონი ყურადღებას არ აქცევს იმას, საჭიროებს ამოდენა მიწას მეშაქულის ოჯახი, ან შეუძლია თუ არა ამ ოჯახს ამოდენა მიწის საკუთარი შრომით დამუშავება. აშკარაა, რომ ერთი ოჯახი, რაგინდ მრავალ-რიცხოვანი არ იყოს ის, საკუთარი შრომით ვერ შესძლებს 10 დე-

სეტინა ვენახის ან ბამბის მოვლა-მოშენებას, ან კიდევ 15—20 დესეტინა მიწის დახვანა-დათესვას. მაშასადამე, ყველა ასეთი ნორმის მქონებელმა ოჯახმა უნდა იქირაოს მუშები თავის მეურნეობის საწარმოებლათ, ან უნდა ძველებურათ საღალოთ გასცეს თავის მიწები. ეს ერთი. მეორეც ის, რომ განა ბევრია ჩვენში ისეთი მემამულეები, რომელთაც ზევით ჩამოთვლილ ნორმაზე მეტი მიწა მოეპოვება? ჩვენ ვიცით, რომ ასეთების რიცხვი ძლიერ მცირეა. აქედან გამოდის ის, რომ ჩამოსართმევ მიწების რაოდენობა მეტათ მცირე იქნება, მაშასადამე, მეტათ მცირე იქნება იმ მიწების რაოდენობა, რომლებიც გლეხებს უნდა გადაეცეთ სასარგებლოთ. ამნაირათ ჩვენ ვხედავთ, რომ თუ ვინიცობაა სეიმის კანონი ცხოვრებაში გატარდა, და გლეხები ამით დაკმაყოფილდნენ, გლეხთა უშეტესობა ისევ მემამულეების ხელში დარჩება, ვინაიდან მათ მეტი გასაქანი არ ექნებათ.

სეიმის კანონის დასახასიათებლათ კიდევ შემდეგი უნდა ვთქვათ: მაშინ, როცა მემამულეების შესახებ ის ასე ზედმიწევნით მზრუნველობას იჩენს და იმათთვის კარგა მოზრდილ ნორმებს აწესებს, ის სრულებით არაფერს ამბობს იმაზე, თუ რა ნაირი უნდა იყოს იმ მიწის ნორმა, რომელიც გლეხის, სოფლის მუშის ოჯახისთვისაა საჭირო. მაშინ, როცა „მიწის სოციალიზაციის ძირითადი კანონი“ განსაკუთრებით ამ ნორმას აქცევს ყურადღებას და დაწვრილებით, წმინდა მეცნიერული გზათ იკვლევს ამას, სეიმის კანონი მიწის შესახებ მხოლოდ და მხოლოდ სხვილ მიწათმფლობელებზე ზრუნავს, მას მარტო ამათი ბედი აწუხებს.

აქვე უნდა დაუმატოთ ისიც, რომ სეიმის კანონი მიწის შესახებ ერთი სიტყვითაც არ იხსენიებს მიწის გულს, ტყეებს, ტბებს და წყლებს,—თუ ვის ხელში რჩება ყველა ეს, ან როგორი წესი იქნება შემოღებული

მიწის გულით, ტყით და წყლით სარგებლობისათვის. ყველა ამის გამოტოვება კანონში, რომელიც მიწის საკითხს, თუ სავსებით არ სჭრის, ეხება მაინც, გულმავიწყობით არ შეიძლება აიხსნას ერთი სიტყვით სეიმის კანონის შემდგენლებმა ამ საკითხს განგებ აუარეს გვერდი, და თუ ამ კანონს ძალა დაუჩა, წყლები, ტბები, ტყეები და სხვა სავსებით ისევ ძველ მფლობელთა ხელში უნდა დარჩეს ეს კიდევ იმას მოასწავებს, რომ ამიერ-კავკასიის სეიმის კანონი მიწის შესახებ ყოველივე სამართლიანობას მოკლებულია და ის პირდაპირ უღარიბესი გლეხკაცობის წინააღმდეგ არის მიმართული.

ამიერ-კავკასიის სეიმის კანონის შედარება „მიწის სოციალიზაციის ძირითად კანონთან“ ყველასათვის აშკარათ ხდის იმ გარემოებას, რომ სეიმის კანონი შედგენილია მემამულეების და მდიდრების სასარგებლოთ და არა გლეხების, მაშინ, როცა „მიწის სოციალიზაციის კანონი“ კი მხოლოდ და მხოლოდ ღარიბი გლეხების, სოფლის მუშების ინტერესებს იცავს.

ეს ძირითადი განსხვავება ამ ორ კანონს შორის გარეგან პირობებშიაც კი იხატება. სეიმის კანონი შეიმუშავეს მაღლიდან, გლეხების წარმომადგენლების დაუსწრებლათ; იმას ატარებენ ცხოვრებაში საადგილ-მამულრო კომიტეტები ან მთავრობის მიერ მაღლიდან დანიშნული პირები. „მიწის სოციალიზაციის კანონი“ კი, როგორც ჩვენ დავინახეთ, თავიდან ბოლომდის თვით გლეხკაცობის წარმომადგენლების მიერ არის შემუშავებული და მიღებული; და ცხოვრებაშიაც ის ტარდება მხოლოდ გლეხების დეპუტატების საბჭოების მიერ.

აშკარაა, თუ რომელი კანონი უნდა აირჩიონ გლეხებმა თავისთვის, თუ რომელი კანონი უნდა გარხადონ იმათ თავის საკუთარ კანონათ. ეს არის „მიწის სოციალიზაციის კანონი“, რომელზედაც ჩვენ ახლა ვადავდივართ.

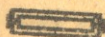

იმ გუბერნიების და ოლქების სია,

რომელთა გლეხობას თავისი წარმომადგენლები უაღდა სამჭითაა სრულად რუსეთის მესამე ყრილობაზე (1918 წლის იანვრის პირველ რიცხვებში) წარმომადგენელთა რაოდენობის ჩვენებით:

გუბერნიები:	წარმომადგ.	გუბერნიები	წარმომადგ.
ლიფლიანდიის	2	სიმბირსკის	3
იაროსლავის	8	ტვერის	36
ჩერნიგოვის	7	სამარის	22
ხერსონის	2	ვიტებსკის	18
ხარკოვის	17	ვილნოს	5
უფის	15	ბესარაბიის	4
ტულის	28	ხოლმის	1
თავრიდის	4	ვიატსკის	13
ტომსკის	14	ვორონეჟის	16
ირკუტსკის	1	ვოლინის	1
კურსკის	24	გროდნოს	2
პეტროგრადის	10	ვოლოგდის	9
პერმის	21	ვლადიმირის	14
ორლოვის	15	არხანგელსკის	5
ოლონეკის	7	ასტრახანის	10
ორენბურგის	2	მოგილიოვის	40
ნოვგოროდის	9	ენისეის	5
ნიჟეგოროდის	8	მინსკის	8
პოლტავის	2	მოსკოვის	21
პერმის	14	ეკატერინოსლავის	2
პსკოვის	29	კალუგის/	19
პოდოლის	3	კაზანის	28
ტამბოვის	11	კურლიანდიის	2
ტომოლის	3	კოსტრომის	22
სარატოვის	18	აკმოლინსკის ოლქი	2
სტავროპოლის	10	დონის	4
სმოლენსკის	23	ალტაის	7
		ყუბანის	2

გლეხების, მუშების და ჯარისკაცების დეპუტატების სამჭითა სრულად რუსეთის მესამე ყრილობის საგლეხო სექციის და სააღვლ-მამულო კომიტეტის პირველი სრულად რუსეთის ყრილობის წევრები, რიცხვით 628, 51 გუბერნიიდან და 4 ოლქიდან!

მიწის სოციალიზაციის პირითაღი კანონი.

განმარტება I.

საერთო დებულება.

მუხ. 1. ყოველივე საკუთრება მიწაზე, მიწის გულ-
სა, წყლებსა, ტყეებსა და ბუნების ცოცხალ ძალებზე
რუსეთის ფედერატიულ საბჭოთა რესპუბლიკის საზღვ-
რებში სამუდამოთ ისპობა.

მუხ. 2. მიწა ამიერიდან სრულიად უსასყიდლოთ
(იქნება ეს აშკარა, თუ ფარული) მთელი მშრომელი
ხალხის სარგებლობაში გადადის.

მუხ. 3. მიწით სარგებლობის უფლება ეკუთვნის
მხოლოდ მათ, ვისაც საკუთარი ძალ-ღონით შეუძლია
მისი დამუშავება, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, რომლე-
ბიც ამა კანონით ცალკეა განმარტული.

მუხ. 4. მიწით სარგებლობის უფლება არ განისაზ-
ღვრება არც სქესით, არც სარწმუნოებით, არც ეროვნე-
ბით, არც ქვეშევრდომობით.

მუხ. 5. მიწის გულის, ტყეების, წყლების და ბუნე-
ბის ცოცხალ ძალების განკარგულება ეკუთვნის, — მათი
მნიშვნელობის მიხედვით, — საბაზრო, საგუბერნიო, სა-
ოლქო და ფედერალურ საბჭოთა მთავრობას, უკანა-
სკენელის კანტროლის ქვეშ. მიწის გულით, ტყეებით,
წყლებით და ბუნების ცოცხალი ძალებით სარგებლობა და
განკარგულების წესი ცალკე კანონით იქნება განმარტული.

მუხ. 6. კერძო მესაკუთრეთა სულიერი და უსულო
ყოველივე სასოფლო-სამეურნეო იარაღი (живой и

мертвый инвентарь) არამშრომელ მეურნეობიდან უსასიცილოთ გადადის, — მისი მნიშვნელობის მიხედვით, — სამაზრო, საგუბერნიო, საოლქო და ფედერალურ საბჭოების საადგილ-მამულო განყოფილებათა განკარგულებაში.

მუხ. 7. მე-14-ე მუხლში აღნიშნულ მეურნეობათა ყველა შენობები, აგრეთვე მათი ყოველივე სასოფლო-სამეურნეო წარმოება, — მათი მნიშვნელობის მიხედვით, — გამოუსყიდველათ გადადის სამაზრო, საგუბერნიო, საოლქო და ფედერალურ საბჭოთა განკარგულებაში.

მუხ. 8. ყველა იმ პირთ, რომელთაც მუშაობა არ შეუძლიათ და რომელთაც ამ კანონის ძალით ჩაიკრთმევათ მიწა, ტყეები, ინვენტარი და სხვა ქონება, — რომელიც ამ მიწაზე მოიპოვება, — და რომელნიც ამით კარგავენ არსებობისათვის ყოველივე საშუალებას, შეუძლიათ, ვიდრე მუშაობის-უნარ-მოკლებულ მოქალაქეთა დაზღვევს შესახებ საერთო კანონი გამოიცემოდეს, ადგილობრივ სასამართლოს და საბჭოთა მთავრობის საადგილ-მამულო განყოფილების დამოწმებით ისარგებლონ პენსიის მიღების უფლებით (სიკვდილამდე, ან სრულწლოვანებამდე), რომლის სიდიდე არ უნდა აღემატებოდეს სალდათებისთვის არსებულ პენსიას.

მუხ. 9. სასოფლო-სამეურნეო მნიშვნელობის მიწების მშრომელთა შორის განაწილებას, — ამ მიწების მნიშვნელობის მიხედვით, — განაგებენ სოფლის, საზოგადოების, მაზრის, გუბერნიის, ოლქის საბჭოთა მთავარი და ფედერალური საადგილ-მამულო განყოფილებები.

მუხ. 10. თითოეულ რესპუბლიკაში მიწის სათადარიგო ფონდს მთავარ და ფედერალურ საბჭოთა საადგილ-მამულო განყოფილებები განაგებენ.

მუხ. 11. გარდა იმისა, რომ სასოფლო-სამეურნეო მნიშვნელობის მიწა სამართლიანათ განაწილდეს მშრო-

მელთა შორის და ყოველი ეროვნული სიმდიდრე რაც შეიძლება მეტი ნაყოფიერებით იქნეს გამოყენებული, — ადგილობრივ და ცენტრალურ საბჭოთა მთავრობის სა-ადგილ-მ. მულო განყოფილებებმა მიწათა განკარგულებ-ბის დროს შემდეგი მიზნები უნდა დაისახონ:

ა) შექმნა ისეთი პირობების, რომლებიც ხელს შეუწყობენ ქვეყნის საწარმოვო ძალთა ზრდას მიწის ნაყოფიერების გაძლიერების მხრით, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის განვითარება და აგრეთვე მშრომელ მასსაში სასოფლო-სამეურნეო ცოდნის უმაღლეს წერტილამდე განვითარება.

ბ) სასოფლო-სამეურნეო მნიშვნელობის მიწების სა-თადარიგო ფონდის შექმნა.

გ) განვითარება ისეთ სასოფლო-სამეურნეო წარ-მოებათა, როგორიც არის: მეზღვეობა, მეფუტკრეობა, მებოსტნეობა, პირუტყვის მოშენება, მერძევეობა და სხ.

დ) სხვადასხვა ზონებში *) ხვნა-თესვის ნაკლებ ნაყოფიერ სისტემის ნაცვლათ უფრო ნაყოფიერ სი-სტემაზე გადასვლის დაჩქარება, რაიცა მიწის მშრო-მელთა თანასწორათ განაწილებული დასახლებით უნდა მოხდეს.

ე) კოლექტიურ წარმოების განვითარება სოფლის მეურნეობაში კერძო მეურნეობათა მაგიერ, როგორც უფრო გამოსადეგი, შრომისა და ნაწარმოების ეკონომიის მხრივ, სოციალისტურ მეურნეობაზე გადასვლის მიზნით.

მუხ. 12. მშრომელთა შორის მიწის განაწილება უნდა ხდებოდეს თანასწორ-საშრომო საფუძველზე ისე, რომ, როდესაც სამომხარებლო-საშრომო ნორმა ეხა-მება ამა თუ იმ რაიონში ისტორიულათ შექმნილ მიწით

*) ადგილებ, რომლებიც თავისი გეოგრაფიული მდებარეობით, ჰავით, ნიადაგით და სხვ. ერთი მეორეი გან განსხვავდებიან.

სარგებლობის სისტემას, ხსენებულია ნორმა არ უნდა აღემატებოდეს თითოეულ ცალკე მეტრნობის მშრომელ ძალების რაოდენობას და ამავე დროს ის მიწის მუშის ოჯახის არა-ღარიბულ ცხოვრებას უნდა უზრუნველყოფდეს.

მუხ. 13. სასოფლო-სამეურნეო მნიშვნელობის მიწით სარგებლობის უფლების საერთო და ძირითად წყაროთ პირადი შრომა ითვლება. ამას გარდა, სასოფლო-სამეურნეო კულტურის ასამაღლებლათ (სასოფლო-სამეურნეო სამაგალითო ფერმების, ან საცდელ და საჩვენებელ მინდვრების მოწყობა) საბჭოთა მთავრობის ორგანოებს შეუძლიათ დაიკავონ სათადარიგო მიწათა ფონდიდან (ყოფილი სამონასტრო, სახაზინო, საუფლისწულო, საკაბინეტო და კერძო შემამუღებების) მიწის განსაზღვრული ნაკვეთები და დაამუშავონ შრომათ, რომლის ქირას იხდის სახელმწიფო. ეს შრომა მუშათა კანტროლის საერთო ნორმებს ექვემდებარება.

მუხ. 14. ყველა მოქალაქენი, რომელნიც მიწათ-მოქმედებას მისდევენ, უნდა დაზღვეულ იქნენ სახელმწიფო ხარჯით სიბერის, ავთ-მყოფობის, დასახიჩრების შემთხვევათაგან, რაც მათ შრომის უნარს უკარგავს.

მუხ. 15. ყველა შრომის უნარს-მოკლებულ მიწის მუშებს და იმათ ოჯახების მუშაობის უნარ-მოკლებულ წევრებს უნდა აღმოჩენილ ექნეს მოვლა-პატრონობა საბჭოთა მთავრობის ორგანოების ხარჯზე.

მუხ. 16. თითოეული მშრომელი სასოფლო მეურნეობა დაზღვეულ უნდა იქნეს ცეცხლის, საქონლის ქირის, მოუსავლობის, გვალვის, სეტყვის და სხვა სტაქიურ უბედურებათაგან, საბჭოთა საურთაერთო დაზღვევის საშუალებით.

მუხ. 17. ზედ-მეტი შემოსავალი, რომელიც გამომდინარეობს მიწის უკეთეს ნაჭრების ბუნებრივი ნაყო-

ფიერებიდან, და აგრეთვე მათი ბაზარზე დასამხრისათ
მდებარეობიდან, — გადადის საზოგადო საჭიროებათა და-
საკმაყოფილებლათ საბჭოთა მთავრობის ორგანოების
განკარგულებაში.

მუხ. 18. სასოფლო - სამეურნეო მაშინებით და
თესლეულობით ვაჭრობა საბჭოთა მთავრობის ორგა-
ნოების მონაპოვლით ხდება.

მუხ. 19. პურით ვაჭრობა, როგორც საგარეო, ისე
საშინაო ბაზარზე, სახელმწიფო მონაპოვლით უნდა შეა-
დგენდეს.

განყოფილება II.

ვის აქვს მიწით სარგებლობის უფლება.

მუხ. 20. მიწის ზედაპირის ცალკე ნაჭრებით სარ-
გებლობა საზოგადო და პირადი საჭიროებისთვის რუსე-
თის საბჭოთა ფედერა ტიულ რესპუბლიკის საზღვრებში
შეუძლიათ:

ა) კულტურულ-განმანათლებელი მიზნით:

1. სახელმწიფოს საბჭოთა მთავრობის ორგანოების
(ფედერალური, საოლქო, საგუბერნიო, სამაზრო,
საზოგადოების და სოფლის).

2. საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს (ადგილობრივ
საბჭოების მთავრობის კონტროლით და ნებართვით).

ბ) სასოფლო მეურნეობის წარმოების მიზნით:

- 3. სასოფლო-სამეურნეო კომუნებს.
- 4. სასოფლო-სამეურნეო ამხანაგობებს.
- 5. სოფლის საზოგადოებებს.
- 6. კერძო ოჯახებსა და პირებს.

გ) შენობების აგების მიზნით:

- 7. საბჭოთა მთავრობის ორგანოებს.
- 8. საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს, კერძო ოჯა-
ხებსა და პირებს (თუ შენობის აგება შემოსავალს არ
ისახავს მიზნათ).

9. სავაჭრო-სამრეწველო და სატრანსპორტო დაწესებულებებს (საბჭოთა მთავრობის განსაკუთრებული ნებართვით და კანტროლს ქვეშ).

დ) მიმოსვლის (გზების გაყვანის) მიზნით.

10. საბჭოთა მთავრობის ორგანოებს (ფედერატიულ, საოლქო, საგუბერნიო, სამაზრო, საზოგადოების და სოფლის, გზების მნიშვნელობის მიხედვით).

განაოფილება III.

წესი მიწის მიღებისა სასარგებლოთ.

მუხ. 21. მიწა სასარგებლოთ პირველ რიგში მათ ეძლევათ, ვისაც სურს მისი დამუშავება არა პირადი გამოარჩენისა, არამედ საზოგადო სარგებლობისთვის.

მუხ. 22. პირადი ინტერესებისთვის მიწით სარგებლობის დროს მყარდება შემდეგი წესი:

პირველ რიგში—ადგილობრივი უმიწა-წყლო და მცირე მიწიანი გოეხები და ადგილობრივი სასოფლო-სამეურნეო მუშები (მოჯამაგირეები) თანასწორ პირობებში.

მეორე რიგში—მოსულნი, ესე იგი, ისინი, რომელნიც დასახლდნ ამა თუ იმ ადგილას მიწის სოციალიზაციის კანონის გამოცხადების შემდეგ.

მესამე რიგში—არა მიწის მშრომელნი, რომელნიც აღნუსხული იქნებიან ადგილობრივ საბჭოთა მთავრობის საადგილ-მამულო განყოფილებაში.

შენაშენა: მიწის სარგებლობაში გადაცემის წესის დამყარების დროს უპირატესობა ეძლევა მშრომელ სასოფლო-სამეურნეო ამხანაგობებს კერძო მეურნეობათა წინაშე.

მუხ. 23. მებაღეობის, მებოსტნეობის, მეფუტკრეობის, მეთევზეობის, პირუტყვის მოშენებისა და ტყის გაშენებისთვის მიწა გადაეცემა სარგებლობაში შემდეგ საფუძველზე:

(დასმან სედაძი)

პირველ რიგში—ხენა-თევისთვის გამოუსადეგარი მიწა, მეორე რიგში—მიწა, რომელიც ხენა-თესვისთვის გამოსადეგია, მაგრამ ადგილობრივ პირობების მიხედვით ამა თუ იმ სასოფლო-სამეურნეო მრეწველობისთვის უფრო შესაფერია.

მუხ. 24. შენობების ასაგებათ მიწა სასოფლო-ადგილებში გაიცემა ადგილობრივ საბჭოთა და მცხოვრებთა ნებართვით. ქალაქებში მიწა გაიცემა იმ წესით, რა წესითაც ადგილობრივ საბჭოში შეტანილ იქნება განცხადებანი, რამდენათაც შენობის აგება ზიანს არ მიაყენებს მეზობელ შენობებს და აკმაყოფილებს სააღმშენებლო წესების სხვა მოთხოვნილებებს.

შენიშვნა: საზოგადოებისათვის სასარგებლო შენობათა ასაგებათ მიწა რიგს გარეშე მიეცემა.

ბანუოფილთა IV.

მიწის დასამუშავებლათ სამომხმარებლო-საშრომო ნორმის დაშუალება.

მუხ. 25. მიწის რაოდენობა, რომელიც მიწის დასამუშავებლათ მიეცემა ცალკე მეურნეობას საარსებო სახსრის მოსაპოვებლათ,—არ უნდა აღემატებოდეს ამა თუ იმ ზონის იმ სამომხმარებლო-საშრომო ნორმას, რომელიც ქვემოთ მოყვანილი ინსტრუქციის მიხედვით უნდა იქნას გამოანგარიშებული.

ინსტრუქცია

მიწით სარგებლობის სამომხმარებლო-საშრომო ნორმის დასადგენათ.

§ 1. მთელი სამიწათ-მოქმედო რუსეთი იმდენსავე ზონებათ ნაწილდება, რამდენი ხენა-თესვის სხვა და სხვა სისტემა (მორიგეობით მიწის ახალი ნაქრების დამუშავება, სამყანიანი, მრავალყანიანი, ნაყოფთა მორიგეობა

და სხვა სისტემები) ისტორიულათ შექმნილა დღევანდელ სამეურნეო ხანაში.

§ 2. თითოეულ ასეთ სამიწათ-მოქმედო ზონისათვის წესდება თავისი განსაკუთრებული სამომხმარებლო-საშრომო ნორმა. ის იცვლება თვით ზონაში ჰავისა და ნიადაგის ბუნებრივი ნაყოფიერებებს მიხედვით მიწის თითოეულ კატეგორიაში (მაგ., სახნავ-სათესი, სავენახე, სათიბი და სხ.), აგრეთვე ბაზართან სიახლოვისა (ქალაქთან, ან რკინის გზასთან) და სხვა პირობების მიხედვით, რომელთაც აქვთ ადგილობრივათ თვალსაჩინო მნიშვნელობა.

§ 3. ყოველ ზონაში ნორმის სისწორით გამოსაანგარიშებლათ ახლო მომავალში უნდა მოხდეს მთელი რუსეთის სასოფლო-სამეურნეო აღწერა.

შენიშვნა: მიწის სოციალიზაციის კანონის ცხოვრებაში გატარების შემდეგ დაუყონებლივ ხდება მიწის გაზომვა და მისი ტოპოგრაფიული გადაღება.

§ 4. მიწის განაწილება მიწის მშრომელთა შორის თანასწორ-საშრომო საფუძველზე ხდება თანდათან სხვა და სხვა სამიწათ-მოქმედ ზონებში იმ საფუძველზე, რომელიც აღნიშნულია ამ კანონში.

შენიშვნა: მიწის სოციალიზაციის კანონის ცხოვრებაში სავსებით გატარებამდე, ადგილობრივათ მიწათ-მოქმედთა ურთიერთობას აწესრიგებენ საბჭოების საადგილო-მამულო განყოფილებები განსაკუთრებული ინსტრუქციის მიხედვით.

§ 5. სამომხმარებლო-საშრომო ნორმის განსაზღვრის დროს ამა თუ იმ ზონისთვის აღებული უნდა იქნეს ნორმა (ზომით საშუალო მეურნეობა) ამ ზონის ერთი მაზრათაგანისა (ან სხვა რომელიმე—სივრცით მისი თანასწორი—ადმინისტრაციულ სამეურნეო ერთეულისა) მოსახლეობის ისეთ სიმჭიდროვით, რომელიც ამ ზონისთვის ყველაზე ნაკლებია და მიწის სხვა და სხვა კატე-

გარეების ისეთი პროპორციით, რომელიც ადგილობრავ მცხოვრებთა (საბჭოების საადგილ მამულთა განყოფილებათა საოლქო ან საგუბერნიო სიეზდის) აზრით, მიღებული იქნება, როგორც ყველაზე უფრო ნორმალური, ესე იგი, ყველაზე უფრო ხელის შემწყობი მეურნეობის იმ ტიპის წარმოებისათვის, რომელიც უფრო მეტათ გავრცელებულია ამ ზონაში.

§ 6. აწ არსებულ გლეხთა საშუალო მიწათ-მფლობელობის განსაზღვრის დროს მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებრლი პირველათ მხოლოდ ის მიწები, რომლებიც 1917 წლამდე ფაქტიურათ იმყოფებოდა მშრომელ-გლეხთა სარგებლობაში, ე. ი. გლეხთა საზოგადოებათა, ამხანაგობათა, კერძო პირთა მიერ ნაყიდი სანადგლო და სიიჯარო მიწები.

§ 7. ამ გამოანგარიშების დროს სათვალავში არ უნდა იქნეს მიღებული ტყეები, მიწის გული და წყლები.

§ 8. ამ შემთხვევაში არ უნდა იქნეს სათვალავში მიღებული კერძო-მფლობელ არა-მშრომელ მეურნეობათა მიწებიც, რომლებიც აქამდე ხაზინის, კერძო ბანკების, მონასტრების, ეკლესიების, ყოფილ მეფის გვარეულობის და სხვა შემამულეების ფაქტიურ მფლობელობასა და სარგებლობაში იმყოფებოდენ, რადგანაც მათგან სდგება მიწის სათადარიგო ფონდი, რომლიდანაც მიეცემა მიწები ყველა უმიწა-წყლო და მკირე-მიწის მქონეთ, რომელთაც ამჟამათ აქვთ გლეხთა არსებულ სამომხმარებლო-საშრომო ნოთმაზე ნაკლებ მიწა.

§ 9. მთელი მიწის რაოდენობის განსაზღვრის დროს, რომელიც 1917 წლის რევოლიუციამდე იმყოფებოდა მშრომელ გლეხთა ფაქტიურ სარგებლობაში, აუცილებლათ უნდა გამოანგარიშებულ იქნეს მისი რაოდენობა მიწის კატეგორიების მიხედვით (სახნავი, სათიბი, სარწყავი, ურწყავი, საძოვარი, უვარგისი, საეზოვე, საბოსტნე, საბაღე და სხვ.).

§ 10. ასეთი გამოანგარიშება აუცილებლათ უნდა მოხდეს როგორც ანსოლიუტური ციფრებით, პროცენტებით მთელი რაოდენობისიღმი თითოეულ ცალკე მეურნეობის, სოფლის, საზოგადოების, მაზრის, გუბერნიის და ოლქისათვის, ან მეურნეობის ამა თუ იმ სისტემის მთელი ზონისთვის.

§ 11. მთელი მაწის რაოდენობის ასეთი განსაზღვრის დროს აუცილებლათ უნდა გამოკვეთულ იქნას თვისება, ან ტევა ყოველ ტიპურ სახნავ, ან სათიბ დესეტინისა, ამა თუ იმ ზონაში, პურის ან თივის მოსავლიანობის გამოანგარიშებით, დესეტინაზე უკანასკნელი ათი წლის განმავლობაში.

§ 12. მიწის რაოდენობის და თვისების განსაზღვრის თანავე აუცილებლათ უნდა გამოანგარიშებულ იქნეს ამა თუ იმ ზონის მცხოვრებთა მთელი რაოდენობა, რომელიც მისდევს მიწათმოქმედებას და აგრეთვე ცხოვრობს სასოფლო მეურნეობით.

§ 13. სოფლის მეურნეობაში ჩაბმულ მცხოვრებთა გამოანგარიშება უნდა მოხდეს სქესისა, წლოვანებისა და ოჯახურ მდგომარეობის მიხედვით თითოეულ მეურნეობისთვის ცალ-ცალკე (მხოლოდ შემდეგ უნდა გაუკეთდეს ჯამები ყველა იმ ცნობებს, რომლებიც შეკრებილია ამა თუ იმ ზონის ყველა სოფლებსა, საზოგადოებებსა, მაზრებსა და გუბერნიებში).

§ 14. მცხოვრებთა აღწერის დროს აუცილებლათ უნდა გამოკვლეულ იქნეს რიცხვი მუშა ძალისა და მკამელთა. ამისთვის ყველა მცხოვრებნი, წლოვანების მიხედვით, უნდა დანაწილდენ შემდეგ ნაირათ:

ზარმის უნარს მოკლებულნი:

ქალები წლოვანებით	12	წლამდე,
ვაჟები	12	"
მამაკაცები	60	წლიდან,
დედაკაცები	50	"

განსაკუთრებით აღინიშნება ფიზიკური და სული-
ერი ავღმყოფობის გამო მუშაობის უნარ-მოკლებულები:

მამაკაცები	18-	დან	60 წლამდე	—	მუშა	ძალის	1,0
დედაკაცები	18	"	50	"	—	"	0,8
ვაჟები	12	"	16	"	—	"	0,5
ქალები	12	"	16	"	—	"	0,5
ვაჟები	16	"	18	"	—	"	0,75
ქალები	16	"	18	"	—	"	0,6

შენიშვნა: ამ ციფრების შიგნით შეიძლება ჰყვისა და ყოფა-ცხოვრების პირობების მიხედვით საბჭო-ა მთავრობის შესაფერი ორგანოების გადაწყვეტილებით.

§ 15. დესეტინების რიცხვი იყოფა სამუშაო ძალთა რიცხვზე და ამით განისაზღვრება დესეტინების რიცხვი, რომელიც მოდის თითოეულ სამუშაო ძალაზე.

§ 16. იმის გამოხარკვევით, თუ ერთ მუშა ძალაზე რამდენი შრომის უნარ მოკლებული მკამელი მოდის, მიწათ-მოქმედ შრომის უნარ-მოკლებულ მცხოვრებთა რიცხვი იყოფა სამუშაო ძალთა რაოდენობაზე.

§ 17. აგრეთვე აუცილებელია აწერილ და გამო-ანგარიშებულ იქნეს რიცხვი მუშა რქიან და წვრილ პირუტყვისა, რომელიც შეიძლება გამოკვებულ იქნეს ერთს დესეტინაზე ერთი სამუშაო ძალის შემწეობით.

§ 18. რომ გამოანგარიშებულ იქნეს აწ არსებულ გლეხთა საშუალო მიწათ-მფლობელობა, იმ მაზრაში, რომელიც უნდა შეიქნეს გამოსავლად წერტილათ მთელ ზონისთვის, საჭიროა განსაზღვრულ იქნეს თვისებით და მოსავლიანობით საშუალო დესეტინა. ამ საშუალო დესეტინის მისაღებათ უნდა გაიყოს ნიადაგის მზრით სხვა და სხვა დესეტინათა მოსავლის ჯამი ნიადაგის კატეგორიათა რიცხვზე.

§ 19- ზემო აღნიშნული წესით გამოკვლეული სა-შუალო რიცხვი უნდა დაედვას საფუძვლათ იმ სამომ-ხმარებლო-საშრომო ნორმის განსაზღვრას, რომლის მი-

ხედვითაც სწარმოებს ცალ-ცალკე მეურნეობათა გათანასწოლება მიწების სათადარიგო ფონდთან მთელ ზონის სივრცეზე.

შენიშვნა: იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნული საშუალო რიცხვი წინასწარი გამოანგარიშების შემდეგ არ იქნება საკმარისი არა ღარიბული ცხოვრებისათვის (იხილეთ განყოფ. I, მუხ. 12), ის უნდა გადადეს მიწებს სათადარიგო ფონდიდან.

§ 20. სხვა და სხვა კატეგორიების მიწის იმ რაოდენობის განსაზღვრისათვის, რაც საჭიროა მცირე-მიწიანთათვის დამატებით მისაცემათ, მიწის ის რაოდენობა, რომელიც ამა თუ იმ მაზრაში ერთ სამუშაო ძალაზე მოდის, უნდა გამრავლდეს ამა თუ იმ ზონის სამუშაო და სამიწათ-მოქმედო ძალის რიცხვზე და აქედან გამოკლებულ იქნეს მიწის ის რაოდენობა, რომელიც დღეს მშრომელი გლეხებს აქვთ.

§ 21. როდესაც განისაზღვრება მიწის ის რაოდენობა (ციფრებით და პროცენტებით თითოეულ კატეგორიაში), რომელიც სათადარიგო ფონდში ირიცხება, და როდესაც ამ ციფრს შეეთვარდებთ მიწის იმ რაოდენობას, რომელიც საჭიროა მცირე-მიწიანთათვის დამატებით მისაცემათ, შემდეგ უნდა გამოიკვეს: შეიძლება თუ არა გადასახლება ამავე ზონაში. თუ შეიძლება, მაშინ საჭიროა გამოიკვეს სათადარიგო ფონდის რაოდენობა და მისი ტყვა; თუ არა, იმ შემთხვევაში უნდა გამოიკვეს, რამდენი ოჯახის გადასახლებაა საჭირო სხვა ზონაში.

შენიშვნა: როგორც იმ შემთხვევაში, როდესაც საკმარისი თავისუფალი მიწა, ისევე მაშინ, როდესაც მიწის ნაკლებობაა, საჭიროა ეცნობოს საბჭოთა მთავრობის მთავარ საადგილ-მამულო განყოფილებებს—სად, რამდენი და რა თვისების მიწებია თავისუფლათ დარჩენილი.

§ 22. ცალკე სამეურნეო ერთეულთათვის დამა-

ტებითი მიწების მიცემის დროს ნათლათ უნდა იყოს გაჩვენებული ყოველივე ის, რაც შეეხება იმათი მიწის რაოდენობას და თვისებას სხვა და სხვა კატეგორიების მიხედვით, პირუტყვთა რაოდენობას, აგრეთვე ოჯახის შემადგენლობას მუშა ძალის, მკამელთა და სხვ. მიხედვით.

§ 23. ცალკე მეურნეობათვის დამატებითი მიწების მიცემის დროს სამომხმარებლო-საშრომო ნორმის მიხედვით, ნაღელი უნდა გადაიდგმულ იქნეს: 1) იმ შემთხვევაში, თუ მუშა ძალა მცირე-ნეტათ დატვირთულია ოჯახის შრომის უნარ-მოკლებულ წევრებით; 2) თუ ნაკლებ ღირსებია იმის მიწა, რომელიც უკვე არის ამ მეურნეობაში; 3) სათადარიგო ფონდის იმ მიწის თვისების მიხედვით, რომელიც უნდა მიეცეს ამა თუ იმ მიწის მშრომელს (ასევე ხდება სათიბი მიწის შესახებაც).

§ 24. სამომხმარებლო-საშრომო ნორმის მიხედვით დამატებითი მიწების მიცემის დროს, იმ შემთხვევაში, როდესაც ამა თუ იმ რაიონში საკმაოდ არ მოიპოვება ამა თუ იმ კატეგორიის მიწები, მაშინ ამ მეურნეობას ეძლევა მიწის შესაფერი რაოდენობა სხვა კატეგორიიდან.

განყოფილება V.

ნორმის დაშვება მიწის გაცემის დროს შენობების ასაკზეთ, სასოფლო-სამეურნეო მრეწველობის, კულტურულ-განმანათლებლებელ მიზნებისთვის და სხვ.

მუხ. 26. როდესაც მიწა იხმარება არა ხვნა-თესვისათვის, არამედ კულტურულ-განმანათლებელ და სამრეწველო მიზნებისათვის, აგრეთვე პირადი საჭიროებისათვის სახლებს ასაშენებლათ, პირუტყვის მოსაშენებლათ, შეზღვეობისათვის და სხვა სასოფლო-სამეურნეო წარმოებისათვის, გასაცემ მიწის რაოდენობას საზღვრავენ ადგილობრივი ხატობები იმ კერძო პირთა და დაწესებულებათა საჭიროების მიხედვით, რომელნიც თხოუ-

ლობენ მიწის სარგებლობის ნებაართვას, იმ საზოგადო-
საქიროების მიზნის თანახმად, რომლისთვისაც მიწას
თხოულობენ.

განმარტობა VI.

გადასახლება.

მუს. 27. იმ შემთხვევაში, თუ თავისუფალ მიწების
სათადარიგო ფონდი საკმარისი არ აღმოჩნდება ამა თუ
თუ იმ ზონაში მცირე მიწის მქონეთა დამატებით მის-
ცემად, მაშინ მიწის მშრომელთა ერთი ნაწილი შეიძლება
გადასახლებულ იქნეს სხვა ადგილას, სადაც თავისუფალი
მიწები საკმაოდ მოიპოვება.

მუს. 28. ერთი ზონიდან მეორეში გადასახლებას
წინ უნდა უძღოდეს მიწის მშრომელთა განაწილება და-
სასახლებლად თვით ამავე ზონაში.

მუს. 29. როგორც გადასახლება ერთი ზონიდან
მეორეში, ისე ზონის შიგნით დასახლება შემდეგი წე-
სით უნდა ხდებოდეს: პირველად ესახლებიან ყველა
ისინი, ვინც უფრო დაშორებით არის სათადარიგო ფონ-
დის მიწებზე, ასე რომ ერთნაირად დაშორებულთაგან:

ა) პირველ რიგში სათადარიგო ფონდის მიწით იმ
სოფლების მიწის მშრომელნი სარგებლობენ, რომელთა
მიდამოებშიც არის თავისუფალი მიწების ფონდი.

შენიშვნა. თუ ასეთი სოფელი რამდენიმე აღმოჩნდა,
იმ შემთხვევაში—პირველ რიგში ისინი სარგებლობენ ამ
მიწით, ვინც ადრე ამუშავებდა მას.

ბ) მეორე რიგში—იმ საზოგადოების მიწის მუშე-
ბი, რომლის საზღვრებში მოიპოვება თავისუფალი მი-
წები.

გ) მესამე რიგში—იმ მახრის მიწის მუშები, რომ-
ლის საზღვრებში მოიპოვება ეს თავისუფალი მიწები.

დ) დასასრულ, თუ ხვანათესვის ესა თუ ის სის-
ტემა რამდენიმე გუბერნიაშია გავრცელებული, მაშინ

იმ გუბერნიის მიწის-მშრომელნი, რომლის საზღვრებში მოიპოვება თავისუფალი მიწები.

მუხ. 30. ამნაირი წესის დროს ერთი ადგილიდან მეორე ადგილას უნდა გადასახლდეს:

ა) პირველ რიგში ნება-ყოფლობით მსურველნი.

ბ) მეორეში — ის საზოგადოებები, რომლებსაც უფრო მეტათ აწუხებს მიწის სიმცირე.

გ) მცირე მიწის მქონე სასოფლო-სამეურნეო ამხანაგობები, კომუნები, უფრო მეტ მუშა ძალიანი მცირე მიწიანი ოჯახები და სულ სუსტი მცირე მიწის მქონე ოჯახები.

მუხ. 31. იმ მცირე მიწის მქონე მეურნობებს, ანუ ოჯახებს რომელნიც მდგომარეობის მიხედვით ახალ ადგილებში უნდა გადასახლდნენ, შემდეგი წესით უნდა დაურიგდეთ მიწა:

ა) პირველ რიგში — სულ წვრილ მცირე მიწიან ოჯახებს.

ბ) მეორეში — სულ მცირე მიწიან მეტ მუშა-ძალიან ოჯახებს.

გ) მესამეში — მცირე-მიწიან სოფლებს.

დ) მეოთხეში — სამეურნეო ამხანაგობებს და ბოლოს კომუნებს.

მუხ. 32. ერთი ზონიდან მეორეში გადასახლება უნდა ხდებოდეს ისეთი ანგარიშით, რომ ის ადგილი, სადაც მცირე მიწის მქონენი უნდა გადასახლდნენ, ბუნებრივ პირობებით არა მარტო ნამდვილ საშუალებას აღწევდეს წარმატებით აწარმოონ მეურნეობა, არამედ შეეფერებოდეს კიდევ (მიწის ზედა-პირით, ჰავით და სხ.) იმ ადგილის პირობებს, საიდანაც მიწის მუშები სახლდებიან. ამასთან აუცილებელივ მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული გადმოსასახლებელთა ყოფა-ცხოვრების პირობები და მათი ეროვნება.

მუხ. 33. მიწის-მშრომეთა ახალ ადგილებში გადასახლებას უნდა ხდებოდეს სახელმწიფოს ხარჯით.

მუხ. 34. გადასახლებასთან ერთად სახელმწიფო კისრულობს დახმარება აღმოუჩინოს ახლად დასახლებულთ, როგორც შენობების აგებაში, ისე გზების, წყლის გაყვანაში, ქვების მოწყობაში, სასოფლო-სამეურნეო იარაღების და ხელოვნური სასუქის შექმნაში, ხელოვნური შორწყვის (სადაც ეს საჭიროა) და კულტურულ-განმანათლებელ ცენტრების შექმნით.

შენიშვნა: სოციალისტურ მიწათ მოქმედების განვითარების დასაჩქარებლათ სახელმწიფო ყოველ-გვარ დახმარებას უჩენს ახლად დასახლებულთ კოლექტიური მეურნეობის განსაზღვრული გეგმით და მეცნიერულათ წარმოებისათვის.

განყოფილება VII.

მიწის საზღვებლობის ფორმა.

მუხ. 35. სოციალიზმის განხორციელების დაჩქარების მიზნით რუსეთის ფედერატიულ საბჭოთა რესპუბლიკა ყოველგვარ დახმარებას (კულტურული და მატერიალურს) უჩენს მიწის საზოგადო დამუშავებას, რისთვისაც მშრომელ კომუნისტურ, საარტილო და საკოო პერაცია მეურნეობებს უპირატესობას აძლევს კერძო მეურნეობის წინაშე.

მუხ. 36. საფლის მეურნეობის განვითარების შემაფერხებელ მიწის დაქუცმაცებასთან საბრძოლველათ საჭიროა როგორც კოლექტიურ, ისე კერძო სარგებლობის მიწები, შეძლების და გვარაა, ერთს ადგილას იქნას მიცემული.

განყოფილება VIII.

მიწის საზღვებლობის უფლებათა შექმნა.

მუხ. 37. მიწის სარგებლობის უფლებას იძლევა:
ა) კულტურულ-განმანათლებელი მიზნით:

1. საზოგადოებრივი სარგებლობა.

ბ) სასოფლო-მეურნეობის წარმოებისათვის:

1. პირადი შრომა.

გ) შენობების ასაგებათ:

1. საზოგადოებრივი სარგებლობა ან აუცილებლობა

2. ბინის საჭიროება.

3. მშრომელი მეურნეობის წარმოების აუცილებელი საჭიროება.

დ) მიმოსვლის ან გზების გასაყვანათ:

1. საზოგადოებრივი აუცილებლობა.

განმარტების IV.

მიწის სარგებლობის უფლებათა შექენის წესი.

მუხ. 38. მიწით სარგებლობის უფლების ყოველსავე განხორციელებას წინ უძღვის შესაფერი განცხადების შეტანა საბჭოთა მთავრობის იმ მიწის განყოფილებაში, რომლის ფარგლებში ამა თუ იმ პირს მიწის ნაქერით სარგებლობა სურს.

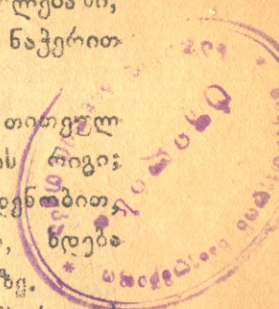
მუხ. 39. ამ განცხადებით ისაზღვრება თითოეულ მიწის მშრომელის შეუამდგომლობის გარჩევის რიგი; მთხოვნელის დაკმაყოფილება მიწის იმ რაოდენობით, რომელიც მას განცხადებაში აქვს აღნიშნული, ხდება ამ კანონით განმარტულ საზოგადო საფუძველზე.

შენიშვნა 1. გარდა მიწის სარგებლობის მსურველის სახელისა, მამის-სახელისა, გვარისა და მისი ბინადრობის აღვნიშვნის განცხადებაში ნაჩვენები უნდა იყოს: მისი ადრინდელი ხელობა, მიზანი, რომლისთვისაც თხოულობს მიწას, ოჯახური შემადგენლობა, ან მდგომარეობა, ინვენტარის (მიწის მშრომელთა) რაოდენობა და ადგილი, სადაც ის მიწის ნაკვეთით სარგებლობას თხოულობს, ზომა ამ ნაკვეთის, აგრეთვე ნაჩვენები ზომის საფუძველი.

შენიშვნა 2. საზოგადოების საბჭოს მიწის განყოფილების დადგენილება შეიძლება განსაზღვრებულ იქნეს

საქართველოს
პარლამენტის
ქრონოსული
ბიბლიოთეკა

14.560
83.768
3

ერთი კვირის ვადაში სამაზრო საბჭოს ასეთსავე განყოფილებაში; სამაზრო განყოფილების გადაწყვეტილება კი — საგუბერნიო განყოფილებაში ორი კვირის ვადაში.

შენიშვნა 3. მიწით (მიწის გულით, ტყეებით და ბუნების ცოცხალი ძალებით) სარგებლობის უფლება არა გზით და არავითარ შემთხვევაში არ, შეიძლება არც ყიდვით, არც იჯარით, არც გაჩუქებით და შემგვ. დრეობით და არც სხვა რომელიმე კერძო ხელშეკრულებით.

განყოფილება X.

მიწის სარგებლობის უფლებათა განხორციელება.

მუხ. 40. თითოეულ ცალკე შემთხვევაში მიწის სარგებლობის უფლება შემდეგი წესით ხორციელდება:

მუხ. 41. შენობისთვის მიწის სარგებლობის უფლება ხორციელდება მიწის ფაქტიური დაკავებით, ან მის დასაკავებლათ შეეზადებით, მაგრამ არა უგვიანეს სამი თვისა მას შემდეგ, რაც მიღებულია უწყება ადგილობრივ საბჭოთა მთავრობისაგან.

შენიშვნა. ფაქტიურ შემზადებათ ითვლება ასაშენებელ მასალის მიტანა შენობის ასაგებ ადგილზე, ან მუშებთან ხელშეკრულების დადება ამა თუ იმ ადგილას მუშაობის დაწყების შესახებ.

მუხ. 42. ამა თუ იმ სასოფლო-სამეურნეო წარმოებისთვის მიწის სარგებლობის უფლება ხორციელდება, — იმ პირობით, რომ პირადი შრომა იქნება გამოყენებული, — მით, რომ ფაქტიურათ წარმოება იქნება დაწყებული მიწის მუშაობის პირველ სეზონის გახსნისთანავე.

მუხ. 43. სამიწათ-მოქმედო წარმოების დროს სახნავ მიწაზე მიწის სარგებლობის უფლება ხორციელდება მთელ ნაკვეთზე შრომის გამოყენებით (დაუქირავებლათ) არა უგვიანეს პირველ სამიწათ-მოქმედო სეზონისა ადგილობრივი მთავრობის მიწის განყოფილებისგან უწყების მიღების შემდეგ.

შენიშვნა. სახნავი მიწის ნაკვეთებზე მუდმივი ხ.სია-

თის შენიშვნების აგება შეიძლება მხოლოდ ადგილობრივ საბჭოთა მთავრობის მიწის განყოფილების განსაკუთრებული ნებართვით.

მუხ. 44. თუ ვადაზე ფაქტიურათ შეუძლებელი ხდება ამა თუ იმ ნაკვეთის დამუშავება, ადგილობრივ საბჭოთა მთავრობის საადგილ-მამულო განყოფილებას შეუძლია გადაიდოს ეს ვადა, თუ მიწის დამუშავებლობა გამოწვეულია პატივ-სმდებ მიზნებით, როგორცაა: მუშა ძალის მძიმე ავადყოფობა, სტიქიური უბედურება და სხვ.

განყოფილება XI.

მიწის ამა თუ იმ ნაკვეთის სარგებლობის უფლების სხვის ხელში გადასვლა.

მუხ. 45. არავის არ შეუძლია სხვას ვადასცეს იმ მიწების სარგებლობის უფლება, რომლებიც მის სარგებლობაშია.

მუხ. 46. მიწის სარგებლობის უფლება ეძლევა ყველას ამ კანონით დადენილი წესით და არავითარ შემთხვევაში არ გადადის ერთი პირიდან მეორეზე.

განყოფილება XII.

მიწის მოსარგებლე პირთა უფლებების შეწყვეტა მათ მიერ დაკავებულ ნაკრების შესახებ.

მუხ. 47. მიწის ნაკრით სარგებლობის უფლება შეიძლება შესწყდეს ამა თუ იმ პირისთვის და ამავე დროს ეს უფლება სავსებით არ მოიხსნას.

მუხ. 48. მიწის მოსარგებლეს შეუძლია განსაზღვრულ დროს სულ არ ისარგებლოს მიწის ამა თუ იმ ნაკერით და ამავე დროს მან არ დაკარგოს მომავლისთვის ამ ნაკერით სარგებლობის უფლება მაშინ: ა) როდესაც რომელიმე სტიქიური უბედურება დროებით შეუძლებლათ ხდის მით სარგებლობას (წყლის მოვარდნა, არხების გაფუჭება და სხ.); ბ) როდესაც მიწით მოსარ-

გებლევ, თუმცა დროებით, მაგრამ მძიმეთ ავით განბდა; გ) სახელმწიფო საფალდებულო სამსახურის, ან იმ თანამდებობის ასრულების დროს, რომელზედაც ხალხის მიერ არც არჩეული, და სხვა საზოგადოებრივი თვალსაზრისით, პა+ივ-სადებ შემთხვევაში იმ დრომდე, სანამ ისეთი პირობები შეიქნებოდეს, რომ ესა თუ ის პირი ფაქტიურათ შესძლებს მის განკარგულებაში მყოფ მიწის ნაკრით სარგებლობას.

შენიშვნა. შეწყვეტის ვალს ყოველ ცალკე შემთხვევაში ადგილობრივ სასკოთა მთავრობის მიწის განყოფილება საზღვრავს.

მუხ, 49. სასოფლო-სამეურნეო წარმოებაში ყოველივე ასეთი შეწყვეტის დროს (შემთხვევები, რომლებიც მკ-48 მუსლშია აღნიშნული; აგრეთვე—დროებით შრომის უნარის დაკარგვის, სიკვდილის და სხ. შემთხვევებში) ადგილობრივი საბჭოთა მთავრობა, ქონების შენახვის მიზნით და წარმოების განსაგრძობათ, ამ ოჯახებისთვის ან აწყობს საზოგადოებრივ დახმარებას, ან მიმართავს სახელმწიფო ხარჯზე დაქირავებულ შრომის, რომელიც ექვემდებარება მუშათა კანტროლის საერთო ნორმას.

მანუოალიზება XIII.

მიწის სარგებლობის უფლებათა მისწავლა.

მუხ. 50. მიწის სარგებლობის უფლება შეიძლება მოისპოს ამა თუ იმ სამეურნეო ერთეულისთვის საერთოთ, ან ამა თუ იმ მეურნეობის ცალკე წევრთათვის.

მუხ. 51. ამა თუ იმ პირს შეიძლება მოესპოს მიწის სარგებლობის უფლება ან სრულიად, ან მიწის ამა თუ იმ ნაკვეთის შესახებ.

მუხ. 52. მიწის სარგებლობის უფლება ესპობა სრულიად: ა) დაწესებულებას, როდესაც უქმდება უკა-

ნასკნელი; ან უკმეება ის მიზანი, რომლისთვისაც მიწა იყო მიცემული; ბ) მშრომელ საზოგადოებებს, ამხანაგობებს, კომუნებს—მათი დაშლის, ან საზოგადოთ, სამეურნეო ერთეულის სამოქალაქო სიკვდილის გამო; გ) ცალკე მოქალაქეთ — მათი სიკვდილის ან სასამართლოს მიერ ყოველივე სამოქალაქო უფლებათა ჩამორთმევის გამო; დ) ამა თუ იმ პირს, რომელსაც ფაქტიურათ არ შეუძლია აწარმოოს მრეწველობა ან მეურნეობა და ამავე დროს აქვს სხვა საშუალება არსებობისთვის (მაგალითათ, პენსიის მიღება შრომის უნარმოკლებულის მიერ).

მუხ. 53. მიწის ამა თუ იმ ნაკვეთი სარგებლობის უფლება იხპობა:

ა) როდესაც ოფიციალურათ არის განცხადებული უარი მიწის ამა თუ იმ ნაქრით სარგებლობის უფლებახე;

ბ) იმ შემთხვევაში, როდესაც მიწით მოსარგებლეს აშკარათ არ სურს მიწით სარგებლობა, თუმცა ამის შესახებ მას ოფიციალურათ არ განუცხადებია;

გ) იმ შემთხვევაში, თუ მიწის ამა თუ იმ ნაკვეთით სარგებლობენ კანონით აკრძალულ საშუალებით (მაგალითათ, დაქირავებული შრომის ფბრულათ გამოყენება);

ე) იმ შემთხვევაში, როდესაც ამა თუ იმ პირის მიწით სარგებლობას ზარალი მოაქვს მეზობელ მეურნეობისათვის (მაგალითათ, ქიმიურ ნივთიერებათა დამზადება).

შენიშვნა: მიწით მოსარგებლეს,—როდესაც მისი მიწით სარგებლობის უფლება იხპობა,—თუ მან ვერ მიიღო საკმაო ჯილდო შემოსავლის სახით მიწის ნაქრით სარგებლობის დროს, უფლება აქვს მოითხოვოს საბჭოთა

მთავრობის სათანადო მიწის განყოფილებიდან დაკმაყოფილება გაუნაღებელ გაუმჯობესებათა და აგრეთვე ყოველივე შრომის, რომელიც გაწეული აქვს მაწასა, გაშენებასა და შენობების აგებაზე

სრულიად რუსეთის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტის თავმჯდომარე სვერდლოვი.

პრეზიდიუმის წევრები: სპირდონოვა
მურანოვი
~~სპირდონოვი~~
უსტინოვი
კამკოვი
ლანდერი
ოკულოვი
ვოლოდარსკი
პეტერსონი
ნატანსონი-ბობროვი

ცენტ. აღ. კომ. მდივნები | ავანესოვი
სმოლიანსკი

სახალხო კომისარების საბჭოს თავმჯდომარე
ვ. ულიანოვი (ნ. ჯენინი)

მიწათ-მოქმედების სახალხო კომისარია ა. კოლევგაევი.

